

1. Rüzgârın Karacadağ'ın doruklarındaki karları yalayıp soğuşunu bizim köye taşıdığı bir sabah. Yarı uykulu gözlerle ilk anımsayabildiğim annemin inekleri sağıp geldiği... Sobada çitirdayan odunlar, tezek parçaları ve odunlar yanarken tavana yansıyan kızılımsı hâli... Babamsa çoktan hayvanları alıp otlağa gitmiş. Bizden önce uyanır, kalpağını geçirir üstüne, gece biz uyunca ancak gelir. Sabahlarımız böyle. Sıcacık yatağımı bırakıp bu zemheri soğuk karşısında köy meydanında okula gitmek için servisi beklemek ne kadar da zor gelirdi. Köy meydanına giden yol, toprağa düşer düşmez eriyen kar ve birkaç gündür sürekli yağın yağmur yüzünden diz boyu çamur olurdu. Bugün güneş tepelerin ardından yükselmişti çoktan. Dağların dorukları beyaza bürünmüştü. Güneşin yansımasıyla kristalimsi bir hava oluşmuştu. Tabii ki sokak aralarından akan su birikintilerine yansıyan boğuk rengini söylemek bile istemiyorum. Bu patika yolları tekrar tekrar yürümek mecburiyeti ile servisi bekledim.

Bu metinde aşağıdaki anlatım biçimlerinden hangilerine başvurulmuştur?

- A) Betimleme - Açıklama
B) Öyküleme - Açıklama
C) Betimleme - Öyküleme
D) Öyküleme - Tartışma

2.

Bilimin amacı evren hakkında bilinmeyeni ortaya çıkarmak ve evreni anlamak. Bu amaca pek çok gözlem, araştırma ve deney yoluyla ulaşıyor ve sonunda da bilimsel bilgi elde ediliyor. Ulaşılan bilginin topluma ya da en azından diğer bilim insanlarına anlaşılabilir bir biçimde aktarılabilmesi de bilimin görevlerinden biri. İşte tam da bu noktada bilimin sanata başvurması gerekebiliyor. 15. yüzyıldaysa insan anatomisinin daha iyi anlaşılmasıyla bilimsel resimleme daha önemli bir hâle geldi. 1514-1564 yılları arasında yaşamış olan Flaman anatomisi Andreas Vesalius'un 1543 yılında yayımlanan, içinde bilimsel resimlemelerin de yer aldığı tıp kitabıyla birlikte, bilim ve sanat tam anlamıyla iç içe geçmeye başladı. Günümüzdeyse bilim yalnızca bilimsel resimlemede değil, üç boyutlu modellemede de sanata başvuruyor.

Bu metnin anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Bir varlık okuyucunun gözünden canlandırılacak şekilde ayrıntılarıyla anlatılmıştır.
B) Bir konu hakkındaki kişisel düşünceler, öznel bir biçimde aktarılmıştır.
C) Bir konu hakkında bilgi vermek amacıyla yazılmıştır.
D) Bir olay, hikâye unsurlarıyla birlikte aktarılmıştır.

3.

Eğitim, toplum hayatımızda en önemli kurumdur. Kısa bir sürece veya bir olaya değil, yaşamımızın her alanına yayılmıştır. Önemi de asırlar boyunca gerek atasözü, vecize gerekse yaşantılardan çok iyi anlaşılmiştir. Hepimizin büyüklüğümüzden duyduğu "Okumuş da adam olamamış." sözünü aklımıza kazınmış, dilimize dolanmıştır. Kendi toplumunun değerlerinden kopmuş, geleneklerine sırtını çevirmiş bir insan bilgili olabilir ama eğitilmiş olduğuna inanmak zordur. Bilgili olmak ve eğitilmiş olmak işte bu yüzden birbirinden çok farklı kavramlardır.

Sabahattin Ali, edebiyat dünyasına şiirle başlayıp daha sonra roman ve hikâyeler yazmıştır. Roman ve hikâyelerinin konusunu Anadolu halkı ve köylülerin yaşamından almıştır. Toplumsal eşitsizlikten, aydınların köylüleri küçümsemelerinden bahsetmiş ve bunların eleştirisini yapmıştır. Betimleme gücü yüksek olan yazar ilk hikâyelerinde dış gözlemler yaparken sonraki yazdıklarında toplumsal gerçekliğe yönelmiştir. Eserlerinde canlı, güzel bir dil ve etkileyici bir üslup kullanmıştır.

Bu metinlerin anlatım biçimleri aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla verilmiştir?

- A) Açıklama - Tartışma
B) Tartışma - Açıklama
C) Açıklama - Betimleme
D) Tartışma - Öyküleme

4. Güneyden akan, ardı ardına dizilmiş bir bulut kümesi kaplamıştı göğü. Solgun ay, bulut öbeklerine dalıp dalıp çıkıyordu. Karanlıkla aydınlık birbirini kovalıyordu âdeta. Ay, buluta girdiğinde sazların arasından bazı insanlar geçiyordu. Patikanın sonundaki kulübeden zayıf bir ışık süzülüyordu karanlığa doğru.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi ağır basmaktadır?

- A) Öyküleme B) Betimleme C) Açıklama D) Tartışma

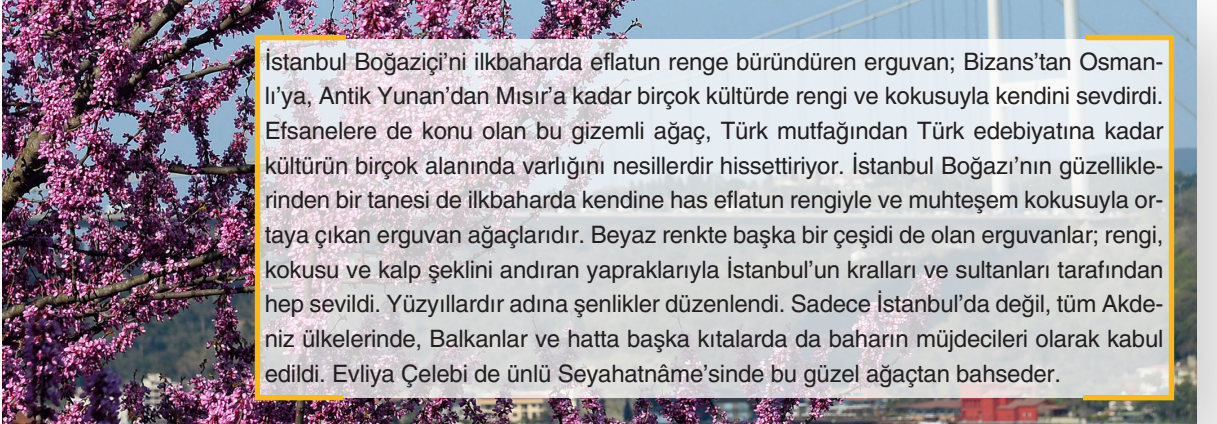
5.

Suluk soluğa ipek damına varmıştım. Atıl bir evin odasıydı. Geçmişte ipek böcekçiliği o kadar yaygınmış ki evin bu köşesini ipek damı diye adlandırmış dedelerimiz. Bunu köy evlerinin mimarisinden, isminden tutun da bahçedeki dut ağaçlarının çokluğundan bile çıkarabiliriz. Tabi zamanla bu ortadan kalkmış, çoğu dut ağacı sökülmüş. İşte bizim bahçede de sadece bir tanesi zamana inat ayakta durmaya çalışıyor. Babamın istediği misinayı götürmem için sandığı bulmam gerekiyordu. Bunca döküntünün içinde sandığı bulmam uzun sürecek gibiydi. Annemin derleyip toparladığı eşyaları çok bozmadan sandığı aramaya koyuldum. Ararken birkaç boş zeytin tenekesine çarptım ve damda kısa süreli bir gürültü yapmış oldum. Tenekeler düşünce sandık da gün yüzüne çıktı. Kahverengi, dört ayaklı, anahtar kısmında yöresel çizimler bulunan bayağı bir sandıktı. Üstü katman katman tozdu. Bütün nefesimi tutup bir anda bıraktım, ancak üstünün kabası gitti. Misinayı bulmak için açtım. Hemen gördüm misinayı, birkaç olta malzemesi daha vardı. Sandığın dibine doğru bakınca birkaç kâğıt parçası, eski kitap, sözlük gördüm. Kâğıt parçaları çok yıpranmış, tozlanmış, dokunsam ellerimde un ufak olacak gibi incelmışti. Dayanamadım tarihî bir eseri incelemişçesine yavaş, temkinli hareket ederek baktım.

Bu metinde aşağıdaki hikâye unsurlarından hangisi betimlenmiştir?

- A) Yer B) Kişi C) Olay D) Zaman

6.

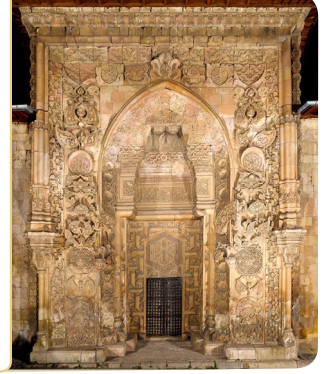
İstanbul Boğaziçi'ni ilkbaharda eflatun renge büründüren erguvan; Bizans'tan Osmanlı'ya, Antik Yunan'dan Mısır'a kadar birçok kültürde rengi ve kokusuyla kendini sevdi. Efsanelere de konu olan bu gizemli ağaç, Türk mutfağından Türk edebiyatına kadar kültürün birçok alanında varlığını nesillerdir hissettiriyor. İstanbul Boğaziçi'nin güzelliklerinden bir tanesi de ilkbaharda kendine has eflatun rengiyle ve muhteşem kokusuyla ortaya çıkan erguvan ağaçlarıdır. Beyaz renkte başka bir çeşidi de olan erguvanlar; rengi, kokusu ve kalp şeklini andıran yapraklarıyla İstanbul'un kralları ve sultanları tarafından hep sevildi. Yüzyıllardır adına şenlikler düzenlendi. Sadece İstanbul'da değil, tüm Akdeniz ülkelerinde, Balkanlar ve hatta başka kıtalarda da baharın müjdecileri olarak kabul edildi. Evliya Çelebi de ünlü Seyahatnâme'sinde bu güzel ağaçtan bahseder.

Bu metinde ağır basan anlatım biçimi ve açıklaması aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Erguvan ağaçları hakkında okuyucuya bilgi vermek ve bu konuda okuyucuyu aydınlatmak için yazıldığından açıklayıcı anlatım hâkimdir.
- B) Erguvan ağaçlarının çeşitli özellikleriyle tasvir edilerek okuyucunun gözünde canlandırılmasından dolayı betimleyici anlatıma başvurulmuştur.
- C) Erguvan ağaçları hakkında kişisel görüşler, öznel bir dille okuyucuya benimsetilmeye çalışıldığı için tartışmacı anlatım yapılmıştır.
- D) Erguvan ağaçları ile ilgili bir olay; yer, zaman ve kişi unsurlarıyla birlikte okuyucuya aktarılmaya çalışıldığından öyküleyici anlatımdan yararlanılmıştır.

1.

Ulu Cami ve Darüşşifa, dıştan yalın bir mimari görünüme sahiptir. Ancak Darüşşifa Taç Kapısı, Cami Kuzey Taç Kapısı, Cami Batı Taç Kapısı ve Şah Mahfilî Taç Kapısı'nın her biri birbirinden farklı eşsiz bezemeleri ile göz kamaştırıcı birer mimarlık ve mühendislik harikası niteliğindedir. Yapının tüm taç kapılarındaki üç boyutlu, asimetrik, bitkisel ve geometrik figürler özgün bir betimleme anlayışıyla heykele yakın yüksek kabartma tekniğinde coşkun bir biçimde işlenmiştir. Taşın âdeta bir dantel gibi işlendiği Divriği Ulu Cami ve Darüşşifası'ndaki bu barok mimari üslubun Türk ve İslam sanatında bir başka benzeri yoktur. Taç kapılarda olduğu gibi cami içindeki her sütun, sütun kaidesi ve sütun başlığı ile kubbe içi tavan süslemeleri de ayrı üslup ve bezeme örneklerini sergilemektedir.

Bu metnin anlatım biçiminde aşağıdakilerden hangisi ağır basmaktadır?

- A) Betimleme B) Açıklama C) Tartışma D) Öyküleme

2.

Aşağıda meyve ağaçları ve kır çiçekleri vardı. Gelen esinti doğanın en güzel kokularını getiriyordu Çuka'nın burnuna. O kadar keyiflendi ki küçük Çuka, bir an için yapmayı düşündüğü şeyi tümüyle unutup coşkuyla hoplayıp zıplamaya başladı. Kendini tutamayıp peş peşe taklalar attı. O kadar mutluydu ki bir süre kollarını bacaklarını açarak çimenlerin üstüne boylu boyunca yattı. Ardından rengârenk kır çiçeklerinden bir buket yapmak üzere neşeyle çiçek toplamaya başladı. Ara sıra başını gökyüzüne kaldırıp son kopardığı çiçeğin kokusunu gelen esinti kokusuyla yarıştıracasına içine çekiyordu.

Bir ikilidir ağlamak ve gülmek. Ağlamak; sanılanın aksine çaresizlik, zayıflık, güçsüzlük demek değildir bence. Gariptir belki ama ben ne zaman ağlayan birini görsem, içim gerçekten acısa dahi bir miktar da sevinirim. Çünkü üzülmeyi becerebilen bir kişi, sevmeyi de bir o kadar iyi becerebilir. Ağlayabilen bir insan gülmenin o mükemmel kıymetini belki de daha iyi anlayabilir. Bilirim ki, ağlayan bir kişinin kalbi henüz nasır tutmamıştır. Yüreği katılaşmamış, duyguları tükenmemiştir. Hani derler ya, "Kalp ağlamazsa gözyaşı da akmaz." İşte böyle bir şey... Sevindiğinizde, mutluluktan uçacak olduğunuzda kahkahalar atarsınız ya... Üzüldüğünüzde de dökülen gözyaşları bir o kadar değerlidir. Sinirli ve kibirli olduğunuzda, öfke ve intikam duygusu dolacağına, kalbinizi nasırlaştıracağına, ağlamak en iyisidir. Belki hakikati değiştirmez ama kalbinizin doğru ateşi bularak yumuşamasına vesile olur.

Bu metinlerin anlatım biçimleri aşağıdakilerden hangisinde sırasıyla doğru olarak verilmiştir?

- A) Açıklama - Tartışma B) Tartışma - Betimleme
C) Öyküleme - Tartışma D) Öyküleme - Betimleme

3. Birisinin adı Reşid, ötekinkî Durmuş'tu. Reşid çok uzun boylu, incecik; Durmuş toparlak denecek kadar kısa ve şişmandı. Bir bahar vaktiydi. Yağmur yağmış, toprağa yemyeşil ağaçların arasından süzülüp gelen gün ışığı vuruyordu. Toprak ıslıyordu, ışıklar sanki topraktan fışkırıyordu. Yağmur altında sabaha kadar yol yürümüşlerdi. Şimdi ıslak sırtlarından usul usul bir buğu kalkıyordu. Birbirleriyle küsmüşçesine hiç konuşmadan kartpostal misali bir manzarayı seyrederek yollarında ilerliyorlardı.

Bu metinde aşağıdaki hikâye unsurlarından hangisi betimlenmemiştir?

- A) Yer B) Olay C) Kişiler D) Zaman

4.

Halk dilinde “drama” sözcüğü, daha çok hüzün ve acı içeren dizi ya da film olarak algılanmakta ve dillendirilmektedir. Terim olarak drama, herhangi bir şekilde toplumsal ya da kişisel alanda söyleyecek söz, davranış ya da olayları, doğaçlama canlandırma tekniğidir. Yaratıcı drama ise bir grubu oluşturan üyelerin yaşama deneyimlerinden yola çıkarak, bir amacın, düşüncenin, doğaçlama, rol oynama gibi tekniklerden yararlanılarak canlandırılmasıdır. Kısaca yaratıcı drama; eğitim, öğretim, farkındalık ve gelişim alanlarında insanların yaparak yaşayarak deneyimlemesine ortam sağlayan bir yöntemdir.

Bu metnin anlatım biçimiyle ilgili yapılan açıklamalardan hangisi doğrudur?

- A) Drama ve yaratıcı drama ile ilgili kişisel düşünceler dile getirildiği için tartışmadır.
- B) Drama ve yaratıcı drama ile ilgili nesnel bilgilendirmeler yapıldığı için açıklamadır.
- C) Halkın dramaya yaklaşımını hikâye unsurlarıyla birlikte aktardığı için öyküleme.
- D) Drama ve yaratıcı drama kavramları belirgin özellikleriyle nitelendiği için betimlemedir.

5.

Betimleme açıklayıcı ve sanatsal olmak üzere iki biçimde yapılabilir.

Açıklayıcı Betimleme: Gözle görülenin anlatıldığı betimleme türüdür. Varlıkların ya da kişilerin dış görünüşüyle, olduğu gibi tanıtılması amaçlanır. Gözlem gücünden yararlanılır fakat kişisel yorumlara yer verilmez, duygular belirtilmez.

Sanatsal (İzlenimsel) Betimleme: Görsellikten çok, izlenim ve sezginin ağır bastığı betimleme türüdür. Varlıkların duyularımız üzerinde uyandırdıkları izlenimleri belirtme amaçlanır. İnsanların iç dünyasıyla tanıtıldığı, tavır ve davranışlarının ele alındığı ruhsal betimlemeler de bu türe girer. Özel ayrıntılar üzerinde durulur. Yazar, anlatımına duygu ve yorumlarını da katar. Benzetmelere, yinelemelere, düşsel ögelere ve mecazlı söyleyişlere başvurur.

Buna göre aşağıdakilerin hangisinde sanatsal betimlemeye başvurulmamıştır?

- A) Gece yarısı, ay çoktan aşmış, ortalık gündüz gibi apaydınlık. Çardağın altında yatan ineğin gevişi, dişlerinin gıcirtısı duyuluyor. Odaların pencerelerinden içeri akın eden ay ışığı, yatak ve yorganları aydınlatıyordu.
- B) Ay, batıdaki ovaya doğru usulca inmiş, bir ucu toprağa degecek gibi. Neredeyse kızarıp batacak. Doğudaki dağların arkasından da ince, ak bir ışık kümesi fışkıracasına usuldan usuldan dağların tepelerini ağartıyor. Köyün sığırları böğürmeye, köyde her şey yeniden filizlenir gibi canlanmaya başlıyordu.
- C) Ahmet dayı, damın üzerindeki yaş tahtalara keseri vuruyor, bir taraftan da batıya doğru inmeye başlayan güneşi gözlüyordu. Ağustosun sonuna yaklaştıkları için evlerinin açık çatısının örtülmesi gerekiyordu.
- D) Göz alabildiğine uzanan bozkırda kulağın duyabileceği kadar uzaklarda çit çıkmıyordu. Uçsuz bucaksız bozkır esrarlı bir şekilde, dizi dizi tepeleriyle karla kaplıydı. Gökyüzünün donuk ışığı bozkırda yansıyor, öğle saatinin kış için ılık sayılan havası yayılıyordu ortalığa.

6.

Çorum'da iki kişinin yan yana zar zor yürüyebileceği bir sokağın olduğunu biliyor muydunuz? Çorum'da yaklaşık 60 yıl önce yapılmış olan “Eskiciler Arastası” ayakta kalan bir ağaç gibi. 30 metre uzunluğundaki sokağın zeminini Arnavut kaldırımı taşlarıyla döşenmiş. Bu dar sokağın güzel görüntüsü bakanlara huzur veriyor. Ayrıca büyük bir asma ağacının dalları sokak boyunca uzanıyor. Sokağı çevreleyen dükkânlar ise âdeta birer minyatür gibi.

Bu metinde ağır basan anlatım biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Betimleme
- B) Öyküleme
- C) Tartışma
- D) Açıklama

